

Bildande av

Gådeåbergsbrännans naturreservat Härnösands kommun

Objektnummer	1025246
Län	Västernorrland
Kommun	Härnösand
Socken	Säbrå
Fastighet	Fastlandet 2:64
Markägare	Härnösands kommun
Förvaltare	Härnösands kommun
Lägesbeskrivnin	Ungefär 2 km V om Härnösands stadskärna
Mittpunkt	x: 1607400 y: 6947980 (Rikets nät)
Areal [ha]	8
Prod skogsmark [ha]	6,1
Naturtyper [ha]	Hällmark 1,9 Barrblandskog 6,1

Bakgrund

Naturreservat möjliggör bevarande samt ändamålsenlig skötsel av särskilt värdefulla naturtyper och livsmiljöer för växter och djur och utgör därmed ett viktigt verktyg för att uppnå flera miljö kvalitetsmål.

Kommunens förslag till beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) föreslår Härnösands kommun att ett kommunalt naturreservat bildas enligt bifogad karta, bilaga 1.

För att trygga ändamålet med naturreservat förordnar Härnösands kommun i enlighet med 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 22 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm (1998:1252) att de föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser som framgår av detta beslut skall gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller från 2010-06-14 även om de överklagas.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm, ansvarar kommunen för förvaltningen av reservatet.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar kommunen att fastställa bifogad skötselplan.

Syftet

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i detta fall en opåverkad brandsuccession som har mycket av de strukturer, såsom döda stående och liggande träd, som är kännetecknade för naturligt fungerande skogsekosystem.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syfte, bevara reservatets höga värde för friluftslivet och de upplevelsevärden som området ger. Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten och det ska finnas goda möjligheter att se, uppleva samt få information om områdets typiska livsmiljöer och arter. Naturreseptatet är även tänkt att användas i ett pedagogiskt syfte för skolklasser, för att eleverna ska lära sig de olika successionsstadierna i ett brandfält.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning.
2. bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark och block.
3. dika, dikesrensa eller dämna.
4. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad. Dock inte hinder för skötsel av befintlig regionledning 130 kV längs områdets södra gräns.
5. anlägga väg, stig eller spång.
6. avverka, fälla eller skada växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.
7. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
8. inplantera djur, växter eller andra organismer.
9. framföra motordrivet fordon.
10. upplåta mark för militär övningsverksamhet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. upphuggning och markering av reservatsgränsen.
2. uppsättning av informationstavlor.
3. upphuggning, underhåll och markering av stig och rastplats.
4. undersökning av mark, vatten, vegetation och djurliv.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordning i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
2. insamla mossor, lavar eller svampar med undantag för matsvampar som får plockas för husbehov.
3. genom grävning eller på annat sätt skada mark och block.
4. klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
5. insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
6. framföra motordrivet fordon.
7. utföra vetenskapliga undersökningar som innebär markering av provytor eller annan åverkan inom reservatet utan kommunens tillstånd.
8. använda området för idrottsarrangemang utan kommunens tillstånd.
9. sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som nämns ovan under B och som preciseras i fastställd skötselplan.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

Skälen för beslut

Sammanfattande beskrivning

Gådeåbergsbrännan ligger högt beläget i ett område med stora berghällar. Skogen är bevuxen med äldre tallar och granar med en genomsnittlig

beståndsålder på drygt 70 år. Den spontana eller anlagda branden på Gådeåberget hösten år 2006 var intensiv och ledde till att många träd skadades eller dog. I samband med denna naturliga brandprocess rasade en del träd och även i de efterföljande höststormarna. Branden letade sig långt ner i markskiktet och resulterade till att stora ytor av bland annat mosstäcket brändes upp. I detta naturligt fungerande skogsekosystem efter en brand, etableras dessa stora öppna ytor av den brandgynnade rallarrosen och stora uppslag av nya lövträd. Av de äldre barrträd och enstaka lövträd som fortfarande står kommer de flesta att dö till följd av rot- och kambieskador och på grund av vedinsekters angrepp. Denna process skapar en biologisk mångfald av arter både växter och djur som gynnas och överlever.

Eftersom området är svåråtkomligt och har en låg skogsproduktivitet har det under lång tid förskonats från större skogsavverkningar eller andra exploateringar. Senaste plockhuggningen torde ha skett för ungefär 70 år sedan. De brandskadade äldre träden fungerar idag som substrat åt växter och djur.

Efter branden har mångfalden av olika vedinsekter sökts sig till området och därmed lockat till sig en variation av olika fåglar, främst hackspettar som tretåig hackspett men även andra arter som gärdsmyg. Eftersom fåglarna påverkas av födotillgången kommer fågelfaunan att förändras med tiden. Hackspettarna kommer t ex att ersättas längre fram i tiden med fler frätande fåglar.

Insektfaunan har förändrats efter den kraftiga branden, en del sällsynta brandberoende insekter har gynnats på grund av den stora tillgången av död ved och andra vanligare arter har försvunnit. Insektinventeringen sommaren år 2008 visar en stor variation med brandgynnade arter och nya arter för Ångermanland som praktbaggen *Phaenops cyanea*, jordlöparen *Sericoda 4-punctata* och Långhorning *Arhopalus rusticus*.

När det gäller kräl- och däggdjursfaunan har huggorm observerats på platsen efter branden, vilket är ovanligt med tanke på de smådäggdjurens populationsminskning direkt efter en brand. Större djur som älg som tidigare förekommit har av förklarliga skäl försvunnit från området efter branden. I och med att yngre lövträd kommer att etablera sig med tiden kommer med största sannolikhet älgar att åter söka sig till området. Även de mindre däggdjuren kommer att gynnas i framtiden av den nya frodiga vegetationen.

Vissa hattsvampar och tickor gynnas av de luckor som skapas av bränder. En svampinventering gjordes under försommaren och hösten år 2009. En del intressanta arter observerades som lungmossnaving, glitterbläcksvamp och kolflamskivling.

Inom området finns en gammal husgrund som enligt läns museet sägs vara en plats från vilken man bevakade fientliga fartyg och andra faror från 1700-talet. I närheten fanns säkerligen en vårdkase. Det spekuleras även om att byggnaden skulle ha kunnat vara en utflyktsplats för stadsfolk som uppfördes under 40-talet.

Ärendets beredning

Under 2006-08-07—2006-08-28 brann det på Gådeåberget. Branden var svårsläckt och det resulterade till att det brann väldigt djupt ner i humuslagret.

En motion lämnades av Centerpartiet om att inrätta ett kommunalt naturreservat på Gådeåberget som minst omfattar brandfältet. Syftet med reservatet skulle bland annat kunna vara att samtidigt som man främjar det rörliga friluftslivet visa den naturliga dynamiken i våra skogar för Härnösands invånare, skolklasser och övriga intresserade.

Kommunfullmäktige beslutade 2006-09-25, KF 06/055.336 att överlämna motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Stadsbyggnadskontoret beslutade 2006-12-13 § 243 att bifalla motionen och att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram underlag för besluts- och skötselplan.

Reservatet bildas på kommunens mark. I ett förhandsbesked har Naturvårdsverket berett att lämna bidrag till markåtkomst.

Under remissbehandlingen har, i enlighet med Sveriges geologiska undersöknings skrivelse från mars 2005 (01-266/2005), information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

I samband med remissbehandlingen gjordes en konsekvensutredning enligt förordningen 2008:530 för yttrande till Regelrådet. I yttrandet från Regelrådet nämns att de föreslagna reglerna endast medför begränsade effekter för företag, därför lämnas inget yttrande i ärendet.

Yttranden har inkommit från Skogsstyrelsen Södra Västernorrlands distrikt, Länsstyrelsen i Västernorrlands län och Härnösands kommuns fritidsförenings jaktsektion, där remissinstanserna välkomnar ett kommande reservatsbeslut. Ett yttrande har även inkommit från E.ON som inte har några invändningar mot bildandet av reservatet under förutsättning att befintlig luftledning kan vara kvar. Drift och underhåll av ledningen får inte försvåras eller drabbas av kostnader till följd av reservatsbildningen.

Aktuellt område stämmer med kommunens gällande översiktsplan från 1992, där området är markerat som naturmark, skog och rekreation.

Kommunens bedömning

Kommunen har tagit hänsyn till de vid remissförfarandet inkomna synpunkter och arbetat in de i handlingarna.

Skogsbranden har naturligt varit den viktigaste störningsfaktorn i de norrländska skogarna och det är många skogsarter som är direkt eller indirekt gynnade av bränder för sin existens. Det finns påtagliga skillnader mellan branden och skogsbruket som är dagens mest omfattande störningsfaktor. En skogsbrand lämnar vanligen en större andel död ved samtidigt som störningen ofta blir mer omfattande för markorganismer. Följden blir att skogsbrand eller skogsavverkning gynnar eller missgynnar olika organismer i skogen.

Vid bränder bildas aktivt kol i marken som påverkar markens kemi och därmed mikroorganismerna. Kolet har en stor förmåga att ta upp och neutralisera giftiga föreningar som hämmar groddplantornas tillväxt.

De naturliga skogsbränderna som var vanligare förr, uppstod oftast spontant men innan 1800-talet brändes också skogar för att förbättra boskapsbete och odling. Men sedan skogen fick ett allt högre markandsvärde bekämpas bränder effektivt. De brandberoende arterna har avsevärt minskat med åren och kräver därför extra hänsyn.

Gådeåbergsbrännan bidrar till att uppfylla miljömålen "Levande skogar" delmål 1 och 2 samt "Ett rikt växt- och djurliv" delmål 1.

Kommunen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd

som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

Birgitta Westerlind
Bygg- och miljöchef

Monika Bertgren
Planekolog

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Sändlista